

8. Borysova, N., 2021. Robota nad tekstamy dlia domashnoho chytannia yak zasib formuvannia anhlomovnoi komunikativnoi kompetentsii studentiv [Work on texts for home reading as a means of forming students' English communicative competence]. *Psykholinhvistyka v suchasnomu sviti – 2021: materialy XVI Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii*, Pereiaslav, 36-39. DOI: 10.31470/2706-7904-2021-16-36-39.

9. Lipshyts, L. V., 2012. Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh sudnovodiiv mizhnarodnykh reisiv u protsesi vyvchennia anhliiskoi movy [Formation of sociocultural competence of future navigators of international voyages in the process of learning English]. *Pedahohichnyi almanakh*, 15, Kherson, 178-182.

10. Smith, Z., 2013. *The Embassy of Cambodia*. London: Penguin Books, 80. Available at: https://books.google.com/books/about/The_Embassy_of_Cambodia.html?id=GblqAAAAQBAJ.

Дата першого подання статті до публікації: 04.02.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 19.03.2026

Дата публікації: 29.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2026-40-155-166>
УДК 378.147.656.61

Желясков Василь Якович,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри гуманітарних дисциплін,
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»,
Ізмаїл, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-6989>

zhelvas72@gmail.com

Турлак Людмила Петрівна,

старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін,
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»,
Ізмаїл, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3458-9426>

n.turlak@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК СИСТЕМА МІЖСОБИСТНІСНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. Робота присвячена дослідженню проблеми формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців морського

транспорту як системи міжособистісного спілкування. Актуальність теми зумовлена дедалі більшою глобалізацією морської галузі та, як наслідок, потребою сучасного суспільства у підготовці майбутніх фахівців морегосподарського комплексу, які були б готові до професійної іншомовної комунікації. Оскільки галузь працює в міжнародному і мультинаціональному масштабі, ефективне спілкування іноземною (зокрема англійською, як мовою міжнародного спілкування) мовою має вирішальне значення для успішної професійної діяльності, співпраці, переговорів і розуміння міжнародних правил і норм. Підвищуючи свої навички іноземної мови завдяки пізнавальній роботі, майбутні фахівці морського транспорту можуть краще орієнтуватися в складнощах глобалізації морської індустрії, що призводить до підвищення безпеки, ефективності та конкурентоспроможності. Вирішення цього питання значною мірою залежить від кількох чинників: від закладів вищої морської освіти, для яких додатковими показниками якості освіти є наявність навчальної складової у рамках фахової підготовки та здатності забезпечити належні умови для формування готовності до праці майбутніх фахівців морського транспорту; від реалізації ефективних програм іншомовної підготовки, наявності ресурсів для вивчення мови та включення процесу формування готовності до професійної іншомовної комунікації в навчальну програму морської освіти. Крім того, підтримка та співпраця зацікавлених сторін, таких як судноплавні компанії та міжнародні організації, також може відігравати вирішальну роль у забезпеченні належної мотивації майбутніх фахівців морської галузі до професійної іншомовної комунікативної діяльності.

Особливу увагу слід приділяти вивченню та удосконаленню професійної термінології та її використання у навчальній роботі, а також розвитку міжкультурної обізнаності та навичок спілкування. Реалізація можливостей безперервного професійного розвитку може допомогти забезпечити належну підготовку майбутніх фахівців морської галузі в орієнтуванні у складнощах міжнародного професійного спілкування в морській індустрії. Отже, проблема формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців морського транспорту у різних формах навчальної роботи перебуває у центрі уваги науковців і потребує подальшого осмислення та пошуку практичних інструментів її вирішення.

Ключові слова: іншомовна професійна комунікативна компетентність; фахівці морської галузі; комунікативна діяльність; компетентнісний підхід; міжкультурні відношення.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців морської галузі – це комплексний процес створення системи знань, умінь та навичок для ефективної комунікативної діяльності,

що включає оволодіння мовою, аналіз та оцінка культурних особливостей, здатність до партнерської іншомовної комунікативної взаємодії та використання сучасних інформаційних технологій, що дозволяє фахівцям морської галузі успішно діяти в міжнародному середовищі, гнучко й нестандартно мислити, вміти пристосовуватись до швидких змін умов життя у полікультурному середовищі, розв'язувати професійні завдання та підтримувати ефективну міжособистісну взаємодію на морі (особливо у змішаних екіпажах суден) та на суші під час виконання своїх професійних обов'язків.

Отже, розвиток та посилення міжкультурних та міжнаціональних відношень, формування та поширення інформаційно-комунікативного середовища у світі, орієнтація на європейський рівень освіти, розширення та поява нових можливостей, зростання конкурентоздатності та підвищення вимог до підготовки висококваліфікованих спеціалістів внесли суттєві зміни у модернізацію освітнього процесу в цілому.

Сьогодні освіта ґрунтується на засадах компетентнісного підходу, однією з основних якого характеристик є орієнтація на формування компетентностей, важливою серед яких є комунікативна компетентність. Від рівня сформованості комунікативної компетентності залежить наскільки успішно людина, наскільки здобувач освіти або фахівець зможуть взаємодіяти у своєму суспільстві, а успіх комунікації залежить від сформованості у співрозмовників мовленнєвої та соціокультурної компетентностей. Для підвищення конкурентоздатності фахівців морської галузі нашої держави на світовому ринку праці сучасний спеціаліст, окрім високого рівня професійних знань, умінь та навичок повинен опанувати іншомовну професійну комунікативну компетентність. Реалізація цієї задачі вимагає підвищення мотиваційного аспекту вивчення іноземної мови (зокрема англійської), виявлення і покращення умов вдосконалення іншомовної професійної комунікативної компетентності та збільшення можливостей для використання іншомовного професійного спілкування. Тобто майбутній фахівець, зокрема морської галузі, повинен мати високу комунікативну іншомовну професійну компетентність, яка є важливою можливістю особистості для подальшої найкращої соціально професійної самореалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема освітніх інновацій у наш час стає все більш актуальною. Це насамперед пов'язано з потребою суспільства в підготовці гармонійної особистості, здатної ефективно функціонувати в сучасних постійно змінюваних умовах. Знання, на які традиційно була зорієнтована освіта, в наш час вже не вважаються головним критерієм підготовки спеціаліста. Адже завдяки науковим дослідженням вони постійно доповнюються або навіть кардинально змінюються. Тому в сучасному суспільстві цінуються вже не самі знання, а вміння їх самостійно добути та компетентно використати. З цієї причини виникає необхідність у переорієнтації парадигми вищої освіти зі знаннєвої в компетентнісну.

Проблемі формування іншомовної комунікативної компетентності, а саме в контексті компетентнісного підходу, присвятили свої праці такі науковці: Аітов В., Бідюк Н., Біркун Л., Горова Л., Дубакова А., Зимня І., Камінська С., Кенел М., Китайгородська Г., Клочко В., Ковальчук І., Козак С., Ларсон К., Леонт'єв, Лукаш Ю.,

Пассов Є., Писаревський І., Равен Дж., Савіньон С., Свейн М., Скворцова С., Тинкалюк О., Хаймз Д. Холідей А., Хусаїнов Ф., Ширшов Д., Щербов А. та ін. Аналіз досліджень дає підстави стверджувати, що в сучасній педагогічній науці визначення іншомовної комунікативної компетентності остаточно не сформовано.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є визначення ключових процесів формування іншомовної професійної комунікативної компетентності як системи міжособистісного спілкування майбутніх фахівців морської галузі.

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства провідним **завданням** закладів вищої морської освіти є підготовка фахівця-професіонала у морській галузі, відповідального, компетентного, здатного ефективно працювати за обраним фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання й мобільності. Однією з найважливіших характеристик професіоналізму майбутнього фахівця морської галузі у контексті інтеграції України до європейського професійного комунікаційного простору, що зумовлюють їхню конкурентоздатність та професійну успішність, є іншомовна професійна комунікативна компетентність, яка створює соціально-психологічне підґрунтя ефективної взаємодії (зокрема під час виконання своїх професійних обов'язків у змішаних екіпажах суден), сприяючи інтенсивному залученню особистості до професійної діяльності, та забезпечує її якісний результат.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

До проблеми формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців морської галузі у процесі навчання у закладах вищої морської освіти звертаються багато вчених. Різні аспекти цієї проблеми стали предметом наукових досліджень. Звернення уваги науковців до формування професійної компетентності зумовлено переходом світової спільноти до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не просте накопичення здобувачами освіти знань та предметних умінь і навичок, а й формування уміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання упродовж життя, де ці новоутворення стають визначальною сферою професійної діяльності людини; особливою актуалізацією глобалізації усіх сфер життєдіяльності особистості і суспільства в умовах загально цивілізаційних тенденцій сучасного світу, що вимагає від вищої школи надати молодій людині елементарні можливості інтегруватися в різні соціуми, самовизначатися в житті, активно діяти, бути конкурентоспроможною на світовому ринку праці.

Тому, відповідно до визначеної мети запропоноване дослідження сфокусоване на опрацюванні питань формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців флоту.

Але, передусім, вважаємо, проаналізувати трактування понять «компетентність», «комунікативна компетентність», «професійна комунікативна компетентність».

Компетентність у вивченні іноземних мов часто асоціюється з поняттям «комунікативна компетенція». Хуторський А. розрізняє терміни «компетенція» і «компетентність», пояснюючи, що компетенція — це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності). Компетентність у визначеній галузі — це володіння людиною компетенцією, що містить її особисте ставлення до предмета діяльності. Відповідно до визначень цих термінів компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму освітньої підготовки здобувача освіти, а компетентність - як його реально сформовані особистісні якості та мінімальний досвід діяльності.

Під компетентністю розуміють змістовне узагальнення теоретичних та емпіричних знань, що представлені у формі понять, принципів і положень. Сьогодні, формування комунікативної компетентності передбачає широке використання різних засобів і форм навчання, передбачених навчальними програмами. Здійснення даного процесу можливо лише при дотриманні таких педагогічних умов, які могли б безпосередньо вплинути на становлення майбутнього фахівця морської галузі. Тобто допомогти науково-педагогічним працівникам в рамках окремих дисциплін вже на молодших курсах підготувати комунікативно-адекватного майстра слова, який в майбутньому буде здатний повною мірою відповідати попиту сучасного суспільства в плані своєї професійної підготовки [4].

За визначенням Овчарук О. «компетентність» - це інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції. Компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [5].

На думку Боровець О. поняття «комунікативна компетентність» дефініціюється: як система внутрішніх ресурсів, як володіння певною системою вмінь і навичок міжособистісного спілкування; як складне багатовимірне утворення; як рівень сформованості міжособистісного досвіду спілкування [2]. Згідно з цим комунікативна компетентність характеризується як система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії. Вона передбачає такий рівень взаємодії з довколишніми людьми, який дозволяє успішно функціонувати в суспільстві, а також наявність життєвого досвіду, ерудиції, наукових знань тощо [2].

За твердженням Балла Г. професійна компетентність характеризується як невід'ємна складова культури професійної діяльності: володіння системою знань, умінь і навичок, достатньої для успішного вирішення тих трудових завдань, які відповідають щоденним і прогнозованих щодо найближчого майбутнього функційним обов'язкам фахівця [1].

Отже, що стосується поняття професійної комунікативної компетентності, то, на нашу думку, професійна комунікативна компетентність, – це властивість особистості, що виявляється в здатності до професійної діяльності; єдність теоретичної й практичної готовності фахівця до здійснення певної діяльності; спроможність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у професійній діяльності.

Аналіз наукової літератури надав змогу визначити іншомовну професійну компетентність як інтегративне особистісно-професійне утворення, яке реалізується у психологічній та технічно-операційній готовності особистості до виконання успішної, продуктивної та ефективно професійної діяльності з використанням засобів іноземної мови або в умовах іншомовної культури та забезпечує можливість ефективно взаємодії з навколишнім середовищем.

У сучасних дослідженнях термін «іншомовна професійна компетентність» розглядається як знання мови, високий рівень практичного володіння як вербальними, так і невербальними її засобами, а також досвід володіння мовою на варіативно-адаптивному рівні залежно від конкретної мовленнєвої ситуації. Важливим структурним компонентом професійної компетентності є комунікативна компетентність, яка є якісною характеристикою особистості фахівця і охоплює сукупність науково-теоретичних знань, практичних умінь і навичок у сфері здійснення професійної комунікації, досвід здійснення професійної взаємодії, стійку мотивацію професійного спілкування.

Роль іноземних мов у професійному становленні майбутніх фахівців морської галузі має домінуючу величину з проекцією на розвиток комунікативних умінь, а звідси – іншомовної комунікативної компетентності. Саме іноземна мова – у порівнянні з іншими навчальними дисциплінами – характеризується унікальною властивістю. Вона виражається у підготовці здобувачів освіти до ефективного мовленнєвого спілкування. Цей вимір визначається вмінням адекватно виражати власні думки та розуміти думки співрозмовника у реальній ситуації. Варто наголосити, що можливості у викладанні іноземної мови стосовно розвитку мовленнєвих умінь не мають наряду самореалізації. У цьому сенсі необхідна системна робота з перетворення цілей навчання іноземної мови у практичну площину. Її сутність проступає у розробці адекватних методик, перебудові процесу навчання іноземної мови в інтересах ефективного засвоєння здобувачами освіти комунікативних умінь.

Метою навчання іноземної мови у закладах вищої морської освіти є як оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно-спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності, що у свою чергу вимагає окреслення різного роду методик та підходів щодо формування іншомовної компетенції у здобувачів освіти із різними базами знань, вмінь та навичок.

Основною метою навчання англійської як професійної іноземної мови в закладах морської вищої освіти є формування і розвиток у майбутніх фахівців іншомовної професійної комунікативної компетентності. Для успішного навчання професійній англійській мові на молодших курсах необхідним є володіння англійською

мовою в обсязі програми ЗЗСО, а також наявність базових знань з професійно-спрямованих дисциплін українською мовою.

Під іншомовною професійною комунікативною компетентністю ми розуміємо здатність майбутнього випускника закладу морської вищої освіти в якості мовної особистості взаємодіяти в професійно-орієнтованій ситуації спілкування з фахівцями інших країн, готовність до здійснення міжкультурного професійного діалогу в полікультурному просторі в умовах міжнародної мобільності і інтеграції.

У загальній стратегії навчання іноземних мов у закладах вищої освіти передбачена вимога щодо розвитку іншомовної комунікативної компетентності в різних сферах спілкування. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти визначають основні напрями підготовки здобувачів освіти закладів вищої освіти як майбутніх фахівців, що передбачає досягнення здобувачами освіти достатнього рівня іншомовної комунікативної компетентності у сферах загальної та професійної комунікації [3].

Аналіз різних підходів до проблеми опанування і використання іноземної мови в сучасній системі вищої морської освіти засвідчив, що вміння спілкуватися іноземною мовою в галузі своєї спеціалізації, підтримувати комунікацію іноземною мовою з урахуванням специфіки іншомовної культури є невід'ємним компонентом підготовки компетентного фахівця. З позиції компетентнісного підходу провідна мета оволодіння і використання іноземної мови в закладі вищої освіти полягає в формуванні професійної іншомовної компетентності, яка забезпечує здатність до застосування предметних, наукових знань, засобів і діяльності у професійному спілкуванні. Застосування компетентнісного підходу до професійної підготовки фахівця морської галузі дозволяє стверджувати про необхідність формування його іншомовної професійної компетентності в умовах закладу морської вищої освіти в процесі навчання, виховання і організації самостійної роботи здобувачів освіти закладів морської вищої освіти.

Предметні професійно-іншомовні вміння пов'язані із сприйняттям і використанням іноземної мови в усіх аспектах професійної мовної діяльності: читанні, говорінні, аудіюванні, а також письмі. Для їх формування необхідними є предметно орієнтовні іншомовні знання, які формують термінологію майбутнього спеціаліста морської галузі.

Формуванню професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської галузі, що забезпечує становлення їх професійної культури, сприяють величезні ресурси, що містяться у вивченні іноземної мови, дисциплін професійно-орієнтованого циклу, в можливостях організації самостійної і позааудиторної роботи здобувачів освіти закладів морської вищої освіти. Багато дослідників намагаються з'ясувати шляхи підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього фахівця морегосподарського комплексу через формування його професійної іншомовної компетентності як особистісного новоутворення.

Для майбутніх фахівців морської галузі, що працюють у міжнародній сфері, у змішаних екіпажах суден, формування і розвиток іншомовної професійної компетентності передбачає формування і розвиток наступних видів компетентностей:

мовна компетентність, яка передбачає знання лексичних одиниць і граматичних правил, що перетворюють лексичні одиниці в усвідомлене висловлювання, а також здатність застосування цих правил в процесі висловлювання і сприйняття суджень в усній та письмовій формах; мовленнєва компетентність, яка здійснюється за допомогою знань правил мовної поведінки, вибір мовних форм і засобів та їх використання в залежності від цілей, ситуації спілкування і соціального статусу учасників в процесі соціокультурної та професійної комунікації; дискурсивна компетентність, що дозволяє встановлювати контекстуальне значення зв'язного тексту і логічно будувати висловлювання в процесі комунікації; стратегічна компетентність, що має на увазі здатність використовувати адекватні ситуації спілкування, вербальні та невербальні комунікативні стратегії з метою ефективної міжкультурної професійно-орієнтованої комунікації при дефіциті мовних засобів; соціокультурна компетентність, що характеризується як здатність учасників комунікативної діяльності адекватно сприймати, розуміти і оцінювати досягнення культури і науки інших народів в процесі міжкультурного професійно-орієнтованого спілкування; соціальна компетентність, тобто здатність мовної особистості обирати адекватний засіб здійснення комунікації в залежності від умов і цілей конкретної ситуації спілкування, будувати висловлювання відповідно до комунікативного наміру учасників спілкування; предметна компетентність, тобто здатність до сприйняття та відтворення текстів у визначеній сфері спеціальної предметної діяльності, кліше мови для спеціальних цілей, вміння оперувати іншомовною загальнонауковою і спеціальною лексикою, аналізувати, критично переосмислювати та здійснювати презентацію текстового матеріалу професійно-орієнтованої проблематики; соціально-політична компетентність, тобто здатність орієнтуватися в мовному полікультурному просторі, враховуючи норми поведінки у суспільстві; міжкультурна комунікативна компетентність, яку ми розуміємо як здатність взаємодіяти з носіями іншої культури з урахуванням національних цінностей, норм і уявлень, створювати позитивний для учасників діалогу настрій в спілкуванні, обирати комунікативно-доцільні засоби вербальної і невербальної поведінки, використовуючи знання про науку і культуру інших народів, не втрачаючи при цьому своєї національної самоідентифікації.

Ефективність формування іншомовної професійної комунікативної компетентності зумовлена низкою психологічних і педагогічних чинників, які можна визначити як суттєві обставини, що впливають на успішність розвитку спілкування у майбутніх фахівців. Чинники успішності базуються на структурі навчальної діяльності, яка надає змогу ідентифікувати їх з її структурними компонентами створення умов для розвитку внутрішньої мотивації до спілкування, вдосконалення освітнього процесу за рахунок включення здобувачів освіти в процес обговорення конкретних ситуацій, виходячи з їхньої фахової діяльності.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, іншомовна компетентність – це комплекс знань, умінь, навичок, які дають можливість успішно використовувати іноземну мову як у професійній діяльності, так

і для самоосвіти й саморозвитку особистості. Соціально-економічна ситуація, котра склалася на сьогодні, розкриває перед майбутніми фахівцями нові можливості самореалізації, яка може здійснюватися не тільки через спілкування із зарубіжними колегами та партнерами, але й через здійснення професійної діяльності в умовах іншомовного суспільства. У цьому зв'язку необхідно спрямовувати навчальну діяльність навчаючих на формування здібностей реалізації професійної діяльності та формування іншомовної професійної компетентності. Навчання іноземної мови майбутніх фахівців повинно розглядатись крізь призму їхньої подальшої професійної діяльності. Важливим завданням навчання іноземної мови за професійним спрямуванням є формування спеціалізованої компетенції у сферах професійного та ситуативного спілкування, оволодіння новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела.

Отже, розвиток іншомовної професійної комунікативної компетентності здобувача освіти закладу вищої морської освіти розглядається як необхідна складова в структурі інтегративної характеристики професійної компетентності фахівця, що дозволяє здійснювати комунікацію з представниками інших культур на міжнародному рівні, що передбачає сформованість певного рівня міжкультурної комунікативної компетентності.

Сьогодні, іноземна мова є одним із засобів розвитку іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців. Здобувачи освіти, маючи достатньо високу професіональну мотивацію, звертаються до іншомовного тексту не лише в процесі підготовки до занять з іноземної мови, але й при використанні іншомовного матеріалу з різноманітних текстів професійного напрямку. В даному випадку професійно-предметні завдання вирішуються в умовах тісного зв'язку з навчальною діяльністю іноземною мовою і професійно-орієнтованими предметами. Міжпредметних зав'язки є перспективною формою іншомовної професійно-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців морської галузі.

Слід зазначити, що найбільше утруднення в своїй професійній діяльності майбутні фахівці морегосподарського комплексу зазнають в галузі іншомовної комунікативної компетентності, і в той самий час ставлять її на перше місце в досягненні високого рівня своєї професійної кар'єри. Для якісного формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців морської галузі необхідно максимально ефективно поєднувати теоретичну частину навчального матеріалу з практичною. Формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти важливо проводити безперервно, починаючи з першого курсу. Велике значення у допомозі здобувачам освіти має професійний рівень викладачів і якість викладання в закладах вищої морської освіти.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що метою вивчення іноземної мови професійного спрямування у закладі вищої освіти морського профілю є підготовка здобувачів до ефективної комунікативної діяльності в їхньому професійному середовищі. **Перспективним напрямом наукових досліджень** іншомовної професійної компетентності може стати розроблення дидактичної моделі її формування у здобувачів освіти в закладах вищої освіти морського профілю з урахуванням можливостей інформаційних освітніх технологій. Тому випускники закладів вищої морської освіти

мають відповідати новим вимогам, що ставляться до професійної діяльності фахівців морської галузі.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Балл, Г. О., 1994. Про психологічні засади формування готовності до професійної праці. *Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти*. Київ (Ball, G.O.).
2. Боровець, О. В., 2011. Комунікативна компетентність як умова ефективної професійної діяльності учителя початкової школи. *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Херсон: Айлант, 58. (1), 203-208
3. *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання*, 2003. [Наук. ред. укр. вид. : д-р пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва]. Київ: Ленвіт, 273.
4. Малєєва, Т.Є., 2019. *Формування іншомовної професійної компетентності студентів в юридичних закладах вищої освіти*. Доступно: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16229/1/Maleyeva_762-770.pdf>
5. Овчарук, О. В., 2004. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: кол. монографія. Київ: «К.І.С.».

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A SYSTEM OF INTERPERSONAL COMMUNICATION OF A FUTURE MARITIME SPECIALIST

Vasyl Zheliaskov,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Humanities,
Danube Institute of the National University «Odesa Maritime Academy»,
Izmail, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-6989>
zhelvas72@gmail.com

Liudmyla Turlak,

Senior Lecturer,
Department of Humanities,
Danube Institute of the National University «Odesa Maritime Academy»,
Izmail, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3458-9426>
n.turlak@ukr.net

Abstract. The work is devoted to the study of the problem of forming foreign language professional communicative competence of future maritime transport specialists as a system of interpersonal communication. The relevance of the topic is due to the

increasing globalization of the maritime industry and, as a result, the need of modern society to train future specialists of the maritime complex who would be ready for professional foreign language communication. Since the industry operates on an international and multinational scale, effective communication in a foreign language (in particular, English, as the language of international communication) is of crucial importance for successful professional activity, cooperation, negotiations and understanding of international rules and norms. By improving their foreign language skills through cognitive work, future maritime transport specialists can better navigate the complexities of globalization of the maritime industry, which leads to increased safety, efficiency and competitiveness. The solution to this issue largely depends on several factors: on higher maritime education institutions, for which additional indicators of the quality of education are the presence of an educational component within the framework of professional training and the ability to provide appropriate conditions for the formation of readiness for work of future maritime transport specialists; on the implementation of effective foreign language training programs, the availability of resources for language learning and the inclusion of the process of forming readiness for professional foreign language communication in the maritime education curriculum. In addition, the support and cooperation of stakeholders, such as shipping companies and international organizations, can also play a decisive role in ensuring the proper motivation of future maritime specialists for professional foreign language communicative activities.

Special attention should be paid to the study and improvement of professional terminology and its use in educational work, as well as the development of intercultural awareness and communication skills. The implementation of continuous professional development opportunities can help ensure proper training of future maritime professionals in navigating the complexities of international professional communication in the maritime industry. Therefore, the problem of forming foreign language professional communicative competence of future maritime transport professionals in various forms of educational work is in the focus of attention of scientists and requires further understanding and finding practical tools for its solution.

Keywords: foreign language professional communicative competence; maritime industry specialists; communicative activity; competency-based approach; intercultural relations.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Boll, H. O., 1994. Pro psykholohichni zasady formuvannya hotovnosti do profesiynoyi diyal'nosti [On the psychological foundations of the formation of readiness for professional work]. *Psykholoho-pedahohichni problemy profesiynoyi osvity*. Kyiv [Ball, G. O.).
2. Borovets', O. V., 2011. Komunikatyvna kompetentnist' yak umova efektyvnoyi profesiynoyi diyal'nosti vchytelya pochatkovoyi shkoly [Communicative competence as a condition for effective professional activity of a primary school teacher]. *Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr.* Kherson: Aylant, 58 (1), 203-208.

3. *Zahal'noyevropeys'ki rekomendatsiyi shchodo movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsinyuvannya* [Pan-European recommendations on language education: study, teaching, assessment], 2003. / [naukova red. ukrayins'koyu red.: d. ped. nauk, prof. S. YU. Nikolayeva]. Kyiv: Lenvit, 273.

4. Malyeyeva, T.Ye., 2019. *Formuvannya profesynoyi kompetentnosti z inozemnoyi movy u studentiv yurydychnykh vyshchykh navchal'nykh zakladiv* [Formation of foreign language professional competence of students in legal institutions of higher education]. Dostupno: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16229/1/Maleyeva_762-770>.

5. Ovcharuk, O. V., 2004. *Rozvytok kompetentnisnoho pidkhodu: stratehichni oryentyry dlya mizhnarodnoyi spil'noty* [Development of the competence approach: strategic orientations of the international community]. *Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektyvy: kol. monohrafiya*. Kyiv: «K.I.S.».

Дата першого подання статті до публікації: 26.02.2026

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації: 29.05.2026